

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

לחצות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

אדם נתפס בשעת צערו.

עוד אפשר לומר, שהגמרא בסוכה מדברת כאשר טבעה ספינתו, ואילו הגמרא שלנו מדברת על ביתו שנפל וספינתו שטבעה, אולי הכוונה שאירעו לו שתי הצרות יחדיו. ואם כן אולי כאשר הצרות באות בצרורות, כמו אצל איוב "עוד זה מדבר וזה בא", בזה אומרים שאין האדם נתפס בשעת צערו.

נידון | התגודדות על שאר צרות

מעשה | אמונת חכמים גם כשנראה שעצתם נכשלה...

על כל פנים, הלקח המרכזי באיסור לא תתגודדו הוא להבין שמה שהקב"ה עושה הוא בוודאי לטובה ואין לו להצטער יותר מדי.

קראתי פעם סיפור על אחד מחסידי השפת אמת, שאחרי שהרבי נפטר הוא עבר להיות חסיד של הבן שלו, האמרי אמת.

הוא היה יהודי אמיד וניגש לבקש מהאמרי אמת עצה לפרנסה. הרבי יעץ לו להשקיע ולקנות יער עצים. לימים התברר שכל היער הזה מתולע והוא הפסיד את כספו. מני אז הפסיק אותו יהודי להיות חסיד של האמרי אמת.

פעם אחת האמרי אמת הגיע לעירו. אמר אותו יהודי בליבו, "אמנם הוא לא הרבי שלי אבל הוא הבן של הרבי שלי" והצטרף לקהל מלוויו. והנה הוא שומע את הרבי אומר "למה נסמכה פרשת קורח לפרשת מרגלים, כי אחרי שראה קורח שמעצתו של משה רבינו לשלוח את המרגלים יצאה כזו תקלה ובני ישראל נשארו במדבר ארבעים שנה, הוא התחיל לפקפק בו... החכמה היא לא להיות חסיד כאשר זה מצליח, אלא להיות חסיד גם כאשר על פניו עצתו לא הצליחה..."

לימים הבין החסיד את דברי הרבי. בעקבות נפילתו הכלכלית, הוא "נאלץ" לעלות לארץ ישראל עם כל משפחתו, וכך ניצלו הוא וכל בני משפחתו מהשוואה הנוראה.

יהודי יודע שתמיד דברים הקדוש ברוך הוא מגלגל את כל הדברים לטובה, גם כאשר איננו יודעים איך וכיצד.

בדף שלנו אנו ממשיכים לגלות עולמות ממרחבי תרי"ג המצוות. בין השאר אנו לומדים על האיסור להתגודד ולשרוט על מת ועל עבודה זרה.

כבר הבאנו בגליון הקודם את המבואר בראשונים בטעם איסור התגודדות על מת, כי אנו מקבלים את כל מה שקב"ה מביא עלינו, וכמו שכתב החינוך "...ונמנענו מן הגדידה על מת כי לא יאות לעם הנבחר בעלי חכמת התורה היקרה להצטער בדבר ממעשה האל רק על ענין שציונו בה להצטער בו - דהיינו להצטער על החטא והעונש שהביא את המיתה הזו - אבל שנשחית גופנו ונקלקל עצמנו כשוטים לא טוב לנו ולא דרך חכמים ואנשי בינה היא מן מעשה המון הנשים הפחותות וחסרי הדעת שלא הבינו דבר במעשה האל ונפלאותיו. והרמב"ן ז"ל כתב, מכאן סמך לרבותינו זכרונם לברכה באוסרן להתאבל על מת יותר מדאי".

והנה לפי זה היה מקום לחשוב שגם על שאר צרות אסור להתגודד, אמנם כתב החינוך "אבל המתגודד בלא טענה או מתוך כעס על ביתו שנפל או ספינתו שטבעה, אף על פי שהוא דבר נמאס ביותר ומכוער ואסור, אין חיוב הלאו על זה", ומשמע קצת מלשונו שעל כל פנים יש איזה "איסור" [אולי מדרבנן] להתגודד גם על שאר צרות, ורק שאין חיוב לאו על זה.

אמנם בהערות מהדורת שטונשטיין הביאו מהלבוש שמותר להתגודד על שאר צרות כי אין אדם נתפס בשעת צערו, ורק על מת התורה אסרה מהטעמים הנ"ל.

ויש להעיר שהרי הגמרא בסוכה אומרת שמי שטבעה ספינתו בים חייב ליישב דעתו ולכוון בקריאת שמע. ויש לחלק בין יישוב דעתו לזמן קצר לקריאת שמע, לבין יישוב דעתו למשך כל זמן צערו שלא לשרוט ולהתגודד, שעל זה אומרים "אין

השקפה | מה השייכות בין התגודדות למת לבין התגודדות לע"ז

והנה התורה אסרה להתגודד גם על מת וגם על עבודה זרה, ולדעת הרמב"ם שניהם נכללים באותו האיסור [ביאר הכסף משנה דהיינו שאסור להתגודד על עבודה זרה אפילו אם אין דרך עבודתה בכך, כמו שמצינו אצל אליהו שהתגודדו כדי "להעיר" את העבודה זרה בכך, ולא כעבודה...], וצריך להבין מה השייכות בין האיסור להתגודד על עבודה זרה לבין האיסור להתגודד על מת.

כנראה שיש פה נושא אחד: עובדי האלילים מתגודדים כי הם חושבים שהאל רוצה מאיתנו "מחיר" של ייסורים וכאב.

מאותה סיבה מתגודדים על המת. הם בטוחים שהקדוש ברוך הוא חס ושלום מחכה כביכול "לשים להם רגל", להכשיל אותם, להעניש אותם. הוא משהו מפחיד... ולכן הם מתייסרים כל כך במיתת קרוביהם, כי הם אומרים בלבם ככל שנצטער יותר כך נמלא בזה את המכסה של הצער.

מאותה סיבה הם מתגודדים לאלילים, אולי הוא יראה שהוא מצטער ומתייסר, ואז הוא ישלם לו על זה במשהו טוב...

האמת היא הפוכה: חז"ל אומרים שמי שמצטער על מת יותר מדי – נכנס לסכנה של אסון נוסף. הקב"ה רוצה לראות אותנו שמחים ומרוצים.

מנוח אמר לאשתו "מות נמות כי אלוהים ראינו", אבל אשתו החכמה אומרת לו "לו חפץ השם להמיתנו לא לקח מידינו עולה ומנחה ולא הראנו את כל זאת..." וכי אתה חושב שהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות לך 'דווקא'? הוא בכוונה מראה לך בשורות טובות ואז יהרוג אותך?! חס וחלילה! הקדוש ברוך הוא אבא שלנו! הוא רוצה לראות אותנו שמחים ויפים, רעננים ומאושרים, עם מדושני עונג!

אלו בעצם דברי הרמב"ם כאשר הוא מבאר את טעם ההיתר לחלל שבת מפני פיקוח נפש "הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושלוש בעולם, ואלו המינים שאומרים שזה חילול שבת ואסור עליהן הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם".

בית הוראה | מותר לגעת בשערות הראש באמצע הלימוד?

הגמרא מספרת שרב ששת הראה בעצמו את פאת הראש ופאת הזקן, ויש להעיר איך רב ששת נגע בשערות ראשו באמצע הלימוד. אמנם, לעיקר ההלכה אנו נוקטים שאם הוא לא מתחכך מותר, אבל הרי יש מחמירים אפילו בנוגע

בשערות הראש והזקן. ואולי אפשר שלצורך הלימוד אפשר להקל, או שאולי הוא נטל מיד את ידיו, או שהראה את זה מרחוק בלא לגעת...

דרך הלימוד | חשיבות ה"המחשה" בלימוד התורה

אולי הטעם שרב ששת הראה בידיו את פאות הראש והזקן, כיון שזה דבר שיש בו הרבה שיטות, והרי אוצר המילים מוגבל ולא תמיד הוא מספיק להעביר את המידע המדויק, כל אחד יכול להסביר את המילים באופן אחר... לכן צריך להראות ממש, שיבינו ברור את הכוונה. גם בעמוד ב' הגמרא מספרת שרב אחא הראה מה הכוונה פושט ולובש [עיין לקמן].

והנה, הסמ"ע בהקדמתו לחושן משפט מבאר למה התורה לא כתבה את התורה שבעל פה, והביא את פירושי הקדמונים שהוא כדי שה"מינים" לא ישתמשו גם בתורה שבעל פה, וכן כדי שיתאמצו לזכור אותה ועל ידי זה יזכו למצוא סברות ודינים נוספים.

והוסיף וכתב "מפני שהדבר שנכתב לפנינו, ישתנו בו הפירושים שעליו" והוא מביא דוגמא מהסוגיא שהוא אחז בה באותה תקופה בפרק לולב הגזול, סוגיית נענועים, שהגמרא אומרת שיוליך ויביא הלולב ויעלה ויוריד אותו, ובירושלמי מבואר שיעשה שלשה נענועים על כל דבר ודבר, "והביאו הרי"ף, ויש בזה כמה שיטות ופירושים לא ראי זה כראי זה, שיטת הרי"ף גיאות וסיעתו ושיטת הרי"ף, ובשיטת הרי"ף יש בו ג' פירושים הא' פירוש הרא"ש, והב' פירוש הרמב"ם והר"ן, והג' פירוש הרמב"ן, ובדבריהם חולקים הגאונים ר"א מפראג ומור"ם ומורש"ל ז"ל, וגם דבריהן סתומים בכוונתם ע"פ הסוגיא דגמרא, והבאתי דבריהם בדרישה ושם כתבתי הנראה לענ"ד בפירוש הסוגיא ובדבריהם. ואם כך הוא בהלכה זו הקלה, קל וחומר בשיטות וסוגיות וענינים החמורים, ואילו לא נכתבה אלא נמסרה ההלכה עם פירושה מחכם לחכם פה אל פה לא היה בו מחלוקת ולא היינו צריכין לכלות ימינו במבוכה ופירוש ההלכה והיינו עוסקים באותן שעות בלימוד אחר..."

מעניין לדעת | חשיבות ההמחשה בסיפור יציאת מצרים

בהגדת 'שם משמאל' כתב בשם אביו האבני נזר, שהיות והתרגום של ויגד הוא וַיִּתֵּן, דהיינו שמראה לו הדבר שכך הוא (כמו 'אחוי ליה') ולא בסיפור דברים בעלמא, אם כן גם המצוה של "והגדת" לבנך הכוונה להראות לו הענין ולספר לו בצורה מוחשית, ולכן גם עושים מעשים ופעולות שממחישים את שיעבוד מצרים ואת הגאולה.

אלו שאלות שמתעוררות בעקבות החזרה של יהודים אל הקדוש ברוך הוא.

אחודה חידף | עוד משמעויות למילה "השם" במסכת מכות

זוכרים את החידה שלנו על משמעויות שונות למילה "שם" במסכת מכות?

לעיל דף ד' למדנו "שם" במובן של "מקרא" ובמובן של "טעם", ובדף י"ג למדנו מובן שלישי - "אזהרה", בדף יז מצאנו משמעות נוספת "קורא את השם", והכוונה שמחיל עליו שם מעשר עני.

והנה, בדף שלנו אנו מוצאים משמעות חמישית ושישית ושביעית למילה "השם". שם השם, ושם של ע"ז. ובע"ב אנו מוצאים משמעות נוספת ל"השם" ... "אמרו לו אינו השם..."

ניב לשון | מה המקור לכנות את הקב"ה "השם"

אגב, המקור לקרוא לקב"ה במילה "השם" הוא מן התורה, כמו שכתוב "אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת.... ליראה את השם הנכבד והנורא הזה, את ה' אלקיך"

מעשה | הפנים – קדימה!

בדף שלנו אנו פוגשים גם את האיסור של כתובת קעקע. בדורנו מצויים הרבה חוזרים בתשובה שכאשר לא שמרו תורה ומצוות עשו קעקוע רח"ל והדבר גורם להם צער ובושות.

מספרים על יהודי בעל תשובה שהיה לו קעקוע בצד הגוף שלו והוא מאוד התבייש בו. כאשר היה הולך למקווה הוא היה הולך מצונף ומקופל כדי שלא יראו את הקעקוע... יום אחד מרוב זהירות, הוא החליק והשתטח על הרצפה וכולם ראו את הקעקוע המגונה על גופו... פתאום הוא רואה יד מושטת להרים אותו, והיד גם היא מקועקעת, מקועקעת במספר של הנאצים... האיש המבוגר אומר לו: תראה! גם אני מקועקע, אבל אני מסתכל קדימה לא אחורה, גם אתה אל תסתכל אחורה, תסתכל רק קדימה!..."

בית הוראה | שאלות של מקועקעים שחזרו בתשובה

פוסקי זמנינו דנים על אנשים שחזרו בתשובה ונשאר להם קעקוע שיש בו שם הוי"ה, האם מותר למחוק אותו, ואיך הוא יכנס איתו לבית הכיסא. הם נוטים לומר שאפשר למחוק אותו כי הוא לא נכתב בקדושה, וגם שכל עוד שהוא לא מחק אותו, צריך לכסות אותו.

נידון | האם למחוק את קעקועי הנאצים הארוזים

ב"חשוקי חמד" הביא נידון האם ראוי לניצולי שואה למחוק את הקעקוע שהנציא ימ"ש קעקעו בבשרם [כמו שהיה לסבתות שלי, סבתא פראדל סומפולינסקי ע"ה וסבתא זהבה לוי ע"ה], וכתב שמעיקר הדין היה מן הראוי למחוק את הקעקוע, אבל הגאון רבי אליעזר סילבר אמר שכדאי לא למחוק את זה, כדי לזכור את מעשה עמלק, ולקיים הרנינו גויים עמו ולעורר חמה על הגוים, ולהזכיר כי עליך הורגנו כל היום וכו'.

והביא שם מהמדרש שהקדוש ברוך הוא לא נתן קבורה לצדיקים, כדי שדמם ישאר שפוך על הארץ וכשיגיע ליום הדין הקב"ה יקח את הבגד שהוא טבל בו את הדם ואיתו הוא ינקום בגוים. כך גם המספרים הללו שחקקו הנאצים בבשרם מעוררים את נקמת ה' על הגויים.

בית הוראה | מה נכלל באיסור "כתובת קעקע"

הסוגיא של איסור כתובת קעקע היא סוגיה קצרה ומעניינת. רבינו חיים קניבסקי זצ"ל כתב על זה חיבור קטן בשם "פתשגן הכתב" עם כל פרטי הדינים.

יש כאלה שכאשר אין להם דף לרשום מספר טלפון או רשימת קניות, הם רושמים זאת על כף ידם... אבל יש שחוששים בזה משום כתובת קעקע.

כבר סיפרתי שהסבא שלי, רבי דוד בונם סומפולינסקי זצ"ל, היה מזדעזע לראות גננות שחותמות לילדים על היד, חותמות של "הייתי ילד טוב" "שיחקתי עם ארנבת" וכדומה, זה ממש "דרכי הגויים"!!!

עוד דנים הפוסקים על "איפור קבוע" האם זה אסור כמו "אפר מקלה" בסוגייתנו. יש הרבה שנוטים לאסור את האיפור הקבוע.

פליאה | "הן על כפיים חקותיך" "שימי כחותם על זרועך"

יש להעיר איך כנסת ישראל אומרת לקדוש ברוך הוא "שימי כחותם על ליבך כחותם על זרועך", וחז"ל אומרים שהקדוש ברוך הוא משיב לה: אתה מבקשת "זרועך" מקום שלא תמיד מגולה, אני עשיתי לך הרבה יותר, "הן על כפיים

כל זה כדי שהתורה לא תהיה רק "זמירות היו לי חוקיך" - בצורה של מתיקות וגישמאק, אלא גם בצורה של עול על האדם "בכתף ישאו", כי אדם שהוא לא בטל, אלא יש לו עול, יש לו אתגרים ויש לו מחויבויות, הוא אדם שלא ממהר לחטוא.

היסטוריה | הוכחתו של הגאון מטעפליק כנגד הבלוריות של החברונער'ס...

בדף שלנו כותב הריב"ן שגוי שמסתפר אצל ישראל, צריך הישראל להשאיר לו שלש אצבעות לכל רוח כדי שהוא לא יתעסק עם הבלוריות של הגוי שיש בה עניין של עבודה זרה.

לפני כמעט מאה שנה, כאשר הגיעו בחורי ישיבת חברון לירושלים לאחר מאורעות תרפ"ט, והם היו לבושים כמו בחורי סלבודקא, ושערות ראשם מסורקות עם בלוריות... נהיה על זה רעש גדול בין אנשי ירושלים על כך. יצא אז קונטרס שנקרא "דא גזירת אורייתא" ובו עוררו שיש בדבר משום איסור גידול בלורית.

והנה ברוב המקומות בש"ס "בלורית" מתפרשת על גידול שער ארוך בעורף ולא בצד מצחו ("פוני"), והיו שטענו שבזה אין איסור "בלורית". אבל הגאון מטעפליק [שכמעט כל פוסקי הדור האחרון שימשו אותו בהלכה, הגרי"ש אלישיב, רבי שלמה זלמן אוירבעך, הגר"ש וואזנר, הגר"ע יוסף, הגרי"י פיישר ועוד] הוכיח מדברי הריב"ן האלו שיש איסור גידול בלורית גם מקדימה, שהרי הריב"ן הצריך שישאיר ג' אצבעות מכל צד ולא רק מאחורה...

מהדף ליומי | "מתניתא מלכתא" מעלת המשנה כמלכה המצווה

סימן זה "מתניתא מלכתא" מזכיר לנו היחס אל המשנה כמלכה מכובדת. אחד הגילויים המפורסמים, הוא התגלותה של המשנה אל הבית יוסף וחבורתו בליל חג השבועות, כמתואר באריכות במכתבו של רבי שלמה אלקבץ המובא בשל"ה הקדוש.

המשנה הופיעה כמלכה ("שכינה") המצווה את בניה על אורחות החיים. בין השאר מצווה המשנה את הבית יוסף לעלות לארץ ישראל, כי זו עת פקידה, ולא לחוס על ממונם וכליהם כי טוב הארץ העליונה תאכלו. היתה זו אחת הקריאות הראשונות משמיים לחזור אל הארץ הקדושה ולחדש את היישוב בארצנו.

חקותיך חומותיך נגדי תמיד". ויש להתבונן איך הפסוק אומר "מליצות" של דבר איסור. שהרי אסור לחקוק על כפיים, ואסור לחתום על זרוע.

מהדף לפרשה | גודל סכנת השיעמום

הגמרא מזכירה [ברמז] את האיסור להיות "משועמם", ואפילו אשה שהכניסה לבעלה הרבה שפחות, מחויבת לעשות לו כמה מלאכות כדי שלא תבא לידי בטלה שמביאה לידי שעממום שמביאה לידי חטא.

נושא זה קשור לפרשת השבוע שלמדנו זה עתה - **פרשת שמיני** - שמתחילה בלשון "ויהי" לשון צער, וקשה למה נאמר בו לשון צער הרי זה יום נפלא שהתעטר בעשר עטרות, והמדרש [על פסוק כעין זה "ויהי" ביום כלות משה] הביא על זה משל למלך שהיה לו אשה דאגנית (אשת מדנים וריב), אמר המלך עשי לך פורפירה (לבוש מלכות מתכלת עבורו), התחילה לעסוק בה, כל זמן שהיתה מתעסקת בה אינה מריבה, נשלמה המלאכה והביאה למלך, ראה אותה המלך וישרה בעיניו מיד התחיל המלך לומר ווי ווי, אמרה לו אשתו: מה זה אדוני, טרחתי את עצמי לעשות רצונך ואתה אומר ווי ווי?! אמר לה: המלאכה מאד ישרה בעיני, אמנם כל זמן שהיית עוסקת במלאכה לא היית כועסת ולא מקנטרת אותי, עתה שאת פנויה מתירא אני שמא תכעסי אותי, כך אמר הקדוש ברוך הוא כל זמן שהיו בני עסוקים במשכן לא היו מלינים עתה יתחילו לכך נאמר ויהי ביום כלות משה ווי היה ביום כלות.

למדנו מכאן שמלבד שאר הכוונות והתועלת הנשגבה שהיתה במעשה המשכן, היתה גם תועלת שרצה הקב"ה שיהיה על ישראל עול מלאכת המשכן שיהיו עסוקים ורדופים וזריזים במלאכת הקדש ולא יהיו פנויים לחטאים ומרידות.

בנובהרדוק היו לומדים מכאן כמה חשוב להעמיס על עצמנו שעבודים רוחניים, לא להגיע למצב של "יום כלות משה", יום כזה של הפסקה, ולכן כדאי שעוד לפני שהאדם מסיים את המסכת - הוא מתחיל מסכת חדשה...

מהדף ליומי | ה"שיעבוד" בימי ספירת העומר

במיוחד נוגע הדבר לימי ספירת העומר. שידוע כמה העמיסו על עצמם גדולי ישראל ללמוד בשקידה יותר גדולה וביותר מחויבות, ואפילו הגאון מוילנה שהשקידה שלו הייתה לא נתפסת, הוסיף בימים האלו שקידה על שקידתו.

הערה | היתכן שרב אחא פשט את בגדו ברבים?

הגמרא אומרת שרב אחא "מחוי עילי ואפוקי". במהדורת שוטנשטיין ביארו "כשלימד רב אחא משנה זו לתלמידיו המחיש להם את כוונתה בכך שפשט את בגדו לגמרי וחזר ולבשו".

לענ"ד לא יתכן לפרש כך. בוודאי האמוראים הקפידו שלא לפשוט את הבגד העליון ובמיוחד מול הציבור. והרי בהלכות שבת מבואר שלהסיר את הטלית שנפסלה נחשב ל"כבוד הבריות". ובפרט שבפשטות מדובר כאן על החלוק הפנימי ולא על הטלית שהרי היה לו בית יד – שרוולים. אלא הכוונה שהוא עשה סימן ורמז בידיו ע"י תנועה של לבישה והפשטה, אבל חלילה שפשט את בגדו.

נידון | תוספת ראש השנה – מוסיפה גם על השביעית?

האחרונים העירו איך חורש תלם בשביעית וביום טוב חייב שנים, הרי לכאורה איסור שביעית קודם לאיסור יום טוב ואין איסור יום טוב חל על איסור שביעית, והביאו שהאחרונים מיישבים שהמשנה מדברת ביום טוב של ראש השנה, שהשביעית והיום טוב חלים כאחד.

ויש לעיין שהרי לכאורה יש דין של תוספת יום טוב, שאדם צריך להקדים קצת לפני יום טוב, ואם ככה היום טוב הגיע עוד לפני השביעית. אולי יש כאן מקור להקפדת המהרי"ל שלא להוסיף על יום טוב של ראש השנה, כי הוא לא רצה להרחיב את הדין.

עוד יתכן לפי מה ששמעתי מאחי הגאון רבי שמשון שלמה הלוי שליט"א שהאחרונים דנו במי שהוסיף תוספת יום טוב על ראש השנה האם נכנסה כלפיו גם השמיטה או לא, ואם נאמר שכאשר מוסיף על היום טוב אז גם איסור שביעית מתווסף, א"כ מובן שאיסור יום טוב ואיסור שביעית חלים כאחד. [נידון זה גם דנים לגבי ספירת העומר, אם אחד נזכר ביום שישי שעדיין לא ספר, אחרי שהוא כבר קיבל תוספת שבת, האם הוא יכול עדיין לספור].

דרכי הלימוד | מעלת הלימוד בחבורה

הגמרא מביאה את דברי רבי ינאי ש"בחבורה נמנו וגמרו". מבאר הריב"ן שהיה להם יום אסיפה או יום ועד שקוראים להם חבורה.

גם בעולם הישיבות בזמנינו יש כזה ביטוי, לכנות את אסיפת חברים לשמוע "שטיקל תורה" מאחד מהם, בשם "מסירת חבורה".

הגמרא בברכות מבארת את הפסוק "הסכת ושמע ישראל", מלשון כיתות, עשו כיתות כיתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנת אלא ב"חבורה".

זאת אומרת שכדי ללמוד לא מספיק רק חברותא, אלא צריך גם "חבורה" – קבוצה שלומדים יחד. וככל שהקבוצה גדולה יותר, כך השראת השכינה גדולה יותר.

גם בגילוי המגיד לבית יוסף בליל שבועות (שהזכרנו לעיל) התאוננה המשנה על כך שהם לא היו עשרה לומדים יחד. כי כאשר עשרה לומדים בחבורה זה קודש קדשים.

חינוך | לגרום לתלמיד לגלות את המרגלית בעצמו

הגמרא מספרת שרבי ינאי אמר לרבי יוחנן, "אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגינא תותה".

אנו לומדים מזה שהרבה פעמים התפקיד של הרב אינו לימד לתלמיד את הוורט, אלא לגרום לתלמיד שיאמר אותו מעצמו, "אני ארים את החרס, ואז אתה תתפוס את ותגיד את הרעיון".

הגאון רבי הלל זקס היה אומר שהוא ראה כל מיני הבדלי הנהגות אצל גדולי ישראל, לפי שורש נשמתם ועבודתם. בין השאר הוא היה מדבר על ההבדלים ביניהם איך הם הגיבו לתלמיד שמגיע ומדבר "שטויות". הרב מברסק היה מסובב את ראשו בסלידה ושותק... רבי אהרון קוטלר היה תוקף אותו ב"אש וגופרית", רבי איסר זלמן היה מסיט את הנושא ואומר לו "תשמע גם אני כתבתי משהו דומה בספר שלי, תשמע מה כתבתי..." ורבי אליעזר יהודה פינקל היה מצליח "לשכנע" את התלמיד לומר משהו אחר... זה נקרא להרים את החרס ולגרום לו לקחת את היהלום.

התעמקות | מדוע אין חילוק מלאכות ביום טוב

הגמרא אומרת שאפילו אם בשבת יש חילוק מלאכות, מכל מקום ביום טוב אין חילוק מלאכות.

חשבתי לבאר את הטעם בזה, כי ביום טוב האיסור אינו מצד עצם המלאכה שהרי אינו זמן שבייתה, והקב"ה לא שבת ביום טוב, אלא שהקב"ה ציווה עלינו להתמקד רק בשמחת היום טוב ולא לעסוק בשום עבודה אחרת. זאת הסיבה שמלאכה שהיא לצורך שמחת יום טוב מותרת, כי אדרבה זה התכלית

של היום שיתמקד בשמחה.

חל בשבת מותר בזה].

לעומת זאת, בשבת קודש, מצוות השביתה היא מחמת שהוא יום שביתה, והאיסור הוא עצם המלאכה עצמה.

ממילא יש מקום להבין מדוע אין חילוק מלאכות ביום טוב, כי כל המלאכות אסורות בו מצד עניין אחד, שלא להתעסק אלא בשמחת יום טוב. מה שאין כן בשבת שהאיסור הוא מצד עצם עשיית המלאכות ביום שהקב"ה שבת מכל מלאכתו, וממילא כל מלאכה ומלאכה זה איסור בפני עצמו.

ובאמת רבי יהושע בפסחים קורא לשחיטת בהמה לסעודת יום טוב "שחיטת מצווה" כי יש בזה מצוות שמחת יום טוב. [מעניין שהרמב"ן כותב בפרשת אמור, שהתורה הקדימה אזהרת השבת למועדים, כדי שלא נסבור להתיר מלאכת אוכל נפש אפילו ביום טוב שחל בשבת!.. ולכאורה, איך היה עולה על הדעת להתיר מלאכה בשבת רק בגלל שזהו גם יום טוב. בהכרח אתה אומר, שאין הכוונה ש"יום טוב" אינו אסור במלאכת אוכל נפש, אלא שצורת היום טוב היא שעוסקים בו במלאכת אוכל נפש ושמחת החג, ולכן היה קס"ד שגם אם